coface

CONFÉDÉRATION DES ORGANISATIONS FAMILIALES DE L'UNION EUROPÉENNE
CONFEDERATION OF FAMILY ORGANISATIONS IN THE EUROPEAN UNION

DISABILITY

# ЕВРОПЕЙСКА ХАРТА НА ПРЕДОСТАВЯЩИТЕ ГРИЖА В СЕМЕЙСТВОТО

С подкрепата на coface

## ВЪВЕДЕНИЕ

Публичната политика, която да е отговор на проблема със зависимостта (поради увреждане, заболяване, възраст, злополука и др.), в повечето страни-членки на ЕС понастоящем е неадекватна или липсва. Следователно тази липса трябва да бъде запълнена в много случаи от приятелите и семейството – обичайно от жените.

Семейната солидарност не може в никакъв случай да освободи държавата или обществените органи от тяхното задължение да предоставят необходимата и подходяща подкрепа през целия живот на хората, зависими от някого другиго да изпълняват дейностите, необходими за ежедневния живот.

Работната група за хората с увреждания на Европейската конфедерация на семейните организации вярва, че признаването на и подкрепата за онези, които предоставят грижа в семейството, би помогнало да се поддържа и/или да се подобри качеството им на живот, както и качеството на живот на онези, за които те се грижат. Най-важната цел на подобно признаване е следователно да се предостави закрила на качеството на живот в семейството като се гарантират физическото и психологическото здраве на онези, които предоставят грижата, и се опазват нормалните семейни връзки между родителите и децата и между партньорите; да се предпазят от изпадане в бедност; да се даде възможност за балансиране между работата и личния живот и да се защитят правата на всеки и всички членове на семейството.

Като настоява за повече подкрепа за онези, които имат нужда от грижа (подслон, мобилност/транспорт, образование и обучение, заетост, ресурси, подходящи услуги и др.), Работната група за хората с увреждания на Европейската конфедерация на семейните организации също така смята, че предоставящите грижа, които отдават времето си (понякога заради липсата на каквато и да било алтернатива) и помощта си безвъзмездно, трябва задължително да получат признание чрез определени права. Тези права ще им дадат възможност да направят информиран избор дали да поемат предоставянето на грижата в съгласие с онзи, за когото грижата е предназначена.

Предоставящият грижа следователно е всеки, жена или мъж, който не е професионалист в областта, но който поради липса на такива или по избор полага грижи за недееспособно/зависимо лице в най-близкия си семеен кръг.

Предлаганата харта има за цел не само да признае правата на полагащите грижа в семейството, но също така да насочи вниманието на обществото върху онези, които предоставят съответната помощ, често за сметка на собствения си личен, семеен и/или професионален живот.

Единствената цел на хартата е да гарантира на полагащите грижа същите права и възможности, както и на всички останали граждани.

## 1 ДЕФИНИЦИЯ ЗА ПРЕДОСТАВЯЩИЯ ГРИЖА В СЕМЕЙСТВОТО

Предоставящият грижа в семейството е непрофесионалист, който предоставя първична помощ на зависимо лице в непосредствения си семеен кръг при осъществяване, частично или изцяло, на ежедневните дейности. Тази редовна грижа може да се предоставя постоянно или периодично във времето и да предполага разнообразни форми, в частност: гледане, грижа, подпомагане в образованието и социалния живот, административни формалности, координация, осигуряване на постоянна сигурност, психологическа подкрепа, общуване, домакински задължения и др.

## 2 ИЗБОР НА ПОЛАГАЩИЯ ГРИЖА

Хората с увреждания и/или комплексна зависимост би трябвало по всяко време да имат възможността да избират човека, който ще полага непрофесионална грижа за тях сред членовете на семейството си и най-близките си. Ако те не са в състояние да изразят избора си, трябва да се положат всички възможни усилия така, че техните желания да бъдат уважени. Съответно, онези, които полагат грижа в семейството, трябва да имат възможността да изпълняват тези си задължения постоянно или периодично във времето и да могат да ги съчетават със собствената си професионална дейност. Този избор трябва да бъде свободен, информиран и отворен за преоценка по всяко време.

## 3 ОБЩЕСТВЕНА СОЛИДАРНОСТ

Фактът, че хората с увреждания и/или комплексна зависимост могат да изберат своя непрофесионален асистент, и фактът на съществуващата ефективна семейна солидарност по никакъв начин не освобождават националните и местните органи от съответните им задължения спрямо онези, които се нуждаят от грижа, и спрямо онези, които предоставят тази грижа. Нещо повече, подобна грижа трябва да получи официално признание в смисъла на социални права и всички форми на социална подкрепа. Предоставяната по този начин грижа би могла също така да бъде предмет и на законова финансова подкрепа.

## 4 СЕМЕЙНА СОЛИДАРНОСТ

Най-общо казано, семейството е една от най-добрите среди, в които хората с увреждания и/или комплексна зависимост имат възможност да реализират своя живот. Солидарността в семейството трябва да бъде допълваща към и в хармония с обществената солидарност.

## 5 МЯСТО НА ПОЛАГАЩИЯ ГРИЖА В СЕМЕЙСТВОТО В СИСТЕМАТА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

Мястото на полагащия грижа в семейството трябва да бъде признато и като такова да бъде взето под внимание във всички здравни и социални политики за закрила. Подобно социално признаване трябва да „формализира" ролята на полагащите грижа в семейството. Полагащите грижа в семейството имат правото да се ползват от всички облекчения, възможности, удобства, съоръжения, помощни средства, както и от различните мрежи, предоставящи морална или психологическа подкрепа, към която те могат да се обърнат, когато бъдат в нужда.

## 6 ОФИЦИАЛЕН СТАТУТ НА ПОЛАГАЩИЯ ГРИЖА В СЕМЕЙСТВОТО

Като част от ролята, която имат, полагащите грижа в семейството трябва да се ползват от социалните права и ресурси, изисквани при предоставянето на подкрепа на хората с увреждания и/или комплексна зависимост във всичките им ежедневни дейности и в социалния живот:

- Труда и заетостта: договаряне на работното време, празници/отпуски, подкрепа за връщане на работа, запазване на схемите за здравна и социална защита;
- Универсален достъп: транспорт, подслон, културни развлечения, изградена подходяща инфраструктура, комуникации и др., чрез финансови компенсации;
- Пенсиониране: чрез официално признаване на техния статут като полагащи грижа в семейството;
- Валидиране на придобитите умения: чрез официално признание на предишен опит в ролята им на асистенти на зависими членове на семейството.

## 7 КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ

Що се отнася до качеството на живот, и двете страни – лицето, което се ползва от грижата, и лицето, което я предоставя – са взаимно зависими един от друг лица. Следователно е уместно да се развият всички политики за превенция (заболяване, преумора, свърхнатовареност, изтощение), които да дадат възможност на полагащите грижа адекватно да посрещнат нуждите на хората, за които се грижат. И двете страни – лицето, което се ползва от грижата, и лицето, което я предоставя, трябва да се ползват от предоставяната помощ и от качествени, които са на разположение в местната им общност, съоръжения и услуги.

## 8 ПРАВО НА ПОЧИВКА

Това е фундаментална необходимост, която трябва да намери отговор в условията на предоставяне на подкрепа, извънредна помощ и/или помощ при непредвидени случаи, заместващи услуги и/или центрове за предоставяне на временна грижа на най-високо качество на услугата през различни периоди от време в зависимост от нуждите (празници, почивка, здравни проблеми и др.).

## 9 ИНФОРМИРАНЕ/ОБУЧЕНИЕ

Полагащите грижа в семейството трябва да бъдат информирани за техните права и задължения. Те трябва да имат достъп до цялата информация, която ще им помогне да изпълняват ролята си. Те също така трябва да имат достъп до всички специални обучаващи програми, предназначени да подобрят качеството на предоставяната грижа. Обществените органи трябва да създадат система за обучение, консултирана със съответните представителни организации.

## 10 ОЦЕНЯВАНЕ

Оценяването трябва да е постоянно, включващо както лицата, които получават грижата, и лицата, които я предоставят, така и обществените органи:

- Оценка на нуждите на лицето, която получава, помощта, и на лицето, която я получава;
- Оценяване на услугите на равни интервали и/или по заявка: обществените органи трябва да гарантират, че качествената грижа е предоставяна според изискванията и да формулират препоръки, ако е необходимо.

Лицето, ползващо се от грижата, и лицето, което я предоставя, най-добре биха могли да определят своите нужди и как да ги изпълнят. Задължително е в процеса на оценяване те или да участват лично, или да бъдат представлявани от лице по техен избор.

Европейска харта на предоставящите грижа в семейството се основава на международните конвенции и документи, изготвени под патронажа на ООН, Съвета на Европа, Европейския съюз и Европейския форум на хората с увреждания, които пряко третират живота, достойнството, правата и гражданския статус на хората с увреждания и техните семейства. Освен тях тя третира нуждите на полагащите грижа в семейството независимо от причината на зависимостта на подпомаганото лице (възраст, заболяване, злополука и др.).

Хартата е изготвена като инструмент за препоръка, който се предлага на разнообразни организации, представляващи хората с увреждания и/или комплексна зависимост и техните семейства в Европейския съюз, както и на институциите на Европейския съюз.

Хартата е изготвена в изпълнение на проекта „Да помогнем на онези, които предоставят грижа в семейството", осъществен от някои от организациите членки на Работната група за хората с увреждания на Европейската конфедерация на семейните организации през 2005-2006 г. Тя получи пълната подкрепа на Административния съвет на Конфедерацията на семейните организации в Европейския съюз на 16 март 2009 г.

➜ повече информация, моля свържете се със секретариата на coface

coface

Конфедерация на семейните организации в Европейския съюз

Rue de Londres 17
1050 Brussels

T + 32 2 511 41 79
F + 32 2 514 47 73
secretariat@coface-eu.org
www.coface-eu.org

Тази публикация е подкрепена в рамките на Програмата на Европейската общност за заетост и социална солидарност – PROGRESS (2007-2013). Възгледите, изразени тук, са на авторите и Комисията не носи отговорност за използването на информацията, която се съдържа тук.